

Medierepresentationer av etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen i Sverige och Finland*

Sandra Torres, Jonas Lindblom & Camilla Nordberg

Uppsala Universitet, Mälardalens högskola och Helsingfors Universitet

Media representations of ethnicity- and migration-related issues within the elderly care in Sweden and Finland

Research on welfare regimes and migration regimes has shown that Sweden and Finland have similar elderly care regimes but different migration regimes. It is against this backdrop that we set out to study what Swedish and Finnish daily press focusing on elderly care has written about ethnic minorities, migrants and migration. The study uses quantitative content analysis to analyze 241 daily newspaper articles published between 1995 and 2008. This article presents the themes that have been discussed, the elderly care actors that have been in focus (i.e. whether the focus has been on elderly care recipients, elderly care providers or informal caregivers), the ethnic backgrounds that these actors have had (i.e. whether the focus has been on the ethnic majority or on ethnic minorities) and the type of explanatory frameworks that the newspaper articles in focus have used. On the basis of this, we problematize the representations of ethnic minorities, migrants and migration that the newspaper articles in question put forth and the fact that the Swedish and Finnish daily press treats the issues at hand as if migration is mostly an issue that can be relegated to the periphery of the elderly care sectors' agenda.

Key Words: media representations, elderly care regimes, migration regimes, ethnicity, Sweden, Finland.

Denna artikel fokuserar på etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen i Sverige och Finland och bygger på forskning om medierepresentationer i dagspressen (också kallad för en elitdiskurs av van Dijk 1993). Tidigare forskning

* Studien ingår i ett komparativt projekt av finländsk och svensk dagspressrapportering om äldreomsorgen som leds av professor Sandra Torres i Sverige och forskardoktor Camilla Nordberg i Finland. Sandra Torres arbete med denna studie finansierades delvis av FLARE-anslaget (FLARE står för Future Leader of Aging Research in Europe) som hon hade från 2008 till 2011 (Dnr 2007-1727). Jonas Lindbloms arbete med denna studie finansierades delvis av det FAS-finansierade forskningsprogrammet *Åldrande och omsorgens former: Tid, plats och äldreomsorgsaktörer* som professor Eva Jeppsson-Grassman vid Linköpings Universitet har lett (Dnr 2006-1621 & Dnr 2007-1954). Camilla Nordbergs arbete med denna studie har finansierats av Finlands Akademi genom projektet *The Shaping of Occupational Subjectivities of Migrant Care Workers: A Multi-Sited Analysis of Glocalising Elderly Care* (2011-2015, beslutsnummer 251239)

har visat att mediala framställningar av invandrare och migration i hög utsträckning influerar etniska majoritetsmedlemmars föreställningar om etniska minoriteter och människor som är födda utomlands (se t.ex. Atuel, Seyranian & Crano 2007; Gardikiotis, Martin & Hewstone 2004; Littlefield 2008; Stewart, Pitts & Osborne 2010; van Sterkenburg, Knoppers & de Leeuw 2010). En central teoretiker inom mediaforskningen om etnicitet och rasism – van Dijk (1987) – menar att många som saknar egna erfarenheter av etniska minoritetsgrupper förlitar sig på de bilder som förmedlas via media (detta har även visats på ett övertygande sätt av bl. a. Hartmann & Husband 1974). Sammanfattningsvis framhåller denna forskning att media spelar en betydande roll för hur människor föreställer sig att invandrare är och beter sig, vad etnicitet associeras med och hur migration kan påverka ett samhälle (jfr. Ferguson 1998; Miller 1994). Det är på grund av detta som vi har valt att studera vad dagspressen i två nordiska länder, med liknande äldreomsorgsregimer men olika migrationsregimer, har skrivit om etnicitet och migrationsrelaterade frågor när man rapporterat om äldreomsorgen.

Teoretiska utgångspunkter: det socialkonstruktivistiska perspektivet och mediaforskning om etnicitet och migration

Artikelns teoretiska inspiration hämtas från det socialkonstruktivistiska perspektivet och media- och kommunikationsforskning som visat att media spelar en betydande roll för hur föreställningar om olika grupper och fenomen konstrueras (jfr. Barker 2000; Hall 1997). Mer specifikt är studien förankrad i den forskningstradition som belyser hur representationer av invandrare och etniska minoriteter är konstruerade inom dagspressen (van Dijk 1987 & 1993). Intressant i sammanhanget är Caldas-Coulthards (2003) studie om brittiska och brasilianska dagstidningars representationer av 'de Andra', Gardikiotis, Martin & Hewstones (2004) studie av brittiska dagstidningsrubriker om etniska majoriteter och minoriteter, Atuel, Seyranian & Cranos (2007) studie med samma fokus men med utgångspunkt i den amerikanska dagspressen, Grzymala-Kazlowskas (2009) studie av representationer av invandrare i polska dagstidningar samt Cisneros (2008) studie om representationer av invandring i amerikansk media. I de två nordiska länder som denna artikel fokuserar på kan studierna om medierepresentationer av invandrare i Sverige (såsom t.ex. Bredström 2002 & 2003; Brune 1995, 2002; 2004; 2006 & 2008; Dahlstedt 2004; Elsrud & Lalander 2007; Pred 2000) och i Finland vara värda att nämna (se t.ex. Haavisto 2011; Horsti 2008; Nordberg 2006 & 2007). Denna studie hämtar nämligen viss inspiration från dessa studiers resultat.

Värt att notera är dock att alla dessa studier har fokuserat på medierepresentationer rent generellt. I denna studie har vi avgränsat oss till att studera vilket budskap som förmedlas i tidningsartiklar som har handlat om etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgssektorn. Artikelns fokus är alltså inte allmänna medierepresentationer av dessa frågor utan representationer inom ramen för två nordiska länders dagspressrapportering om äldreomsorgen. Huvudskälet till detta är att

äldreomsorgens globalisering har blivit föremål för en allt intensivare samhällsdebatt i kölvattnet av en åldrande befolkning med större vård- och omsorgsbehov samt en etnisk diversifiering av äldre omsorgstagare och omsorgsgivare (jfr. Nordberg 2012; Torres 2012; Torres & Lawrence 2012). I ljuset av detta och mot bakgrund av forskning om medierepresentationers betydelse för hur vi föreställer oss vår omgivning ter det sig intressant att se vad dagspressens representationer har handlat om. Med det socialkonstruktivistiska perspektivet som bas utgår denna studie från att det i varje tid och sammanhang finns en viss repertoar av kategorier att tillgå som uttalat eller outtalat bekräftar en given bild av verkligheten (Burr 1995; Gergen 1995; Sarbin & Kitsuse 1994). Vi följer således den socialkonstruktivistiska traditionen som argumenterat för att en av samhällsvetenskapernas viktigaste uppgifter utgörs av att studera hur föreställningar produceras snarare än om de korrekt representerar en yttre verklighet¹.

Den svenska och finländska migrations- och omsorgskontexten: om äldreomsorgs- och migrationsregimer

För att ge en vidare inblick i den kontext som står i fokus kommer vi i detta avsnitt att presentera forskning om migrationsregimer och äldreomsorgsregimer. Denna forskning placerar in den svenska och finländska dagspressrapporteringen om migration och äldreomsorg i ett större sammanhang och belyser därigenom också aktualiteten av vårt studieobjekt. Utgångspunkten är alltså den diskussion om omsorgsregimer som förts under de senaste två decennierna som en del av den feministiska kritiken av Esping-Andersens (1990) mycket omdiskuterade bok om olika välfärdstater. Denna diskussion har berört olika välfärdstaters sätt att organisera sina omsorgstjänster och genusmaktordningar inom familj- och arbetslivet (se t.ex. Anttonen & Sipilä 1996; Pfau-Effinger 2005). I sammanhanget har man drivit tesen att olika omsorgsregimer kan särskiljas från varandra (t.ex. ifråga om graden av formell och informell omsorgsmix, förväntningar på familjen, hur äldreomsorgssektorn är organiserad osv.). Någon enighet kring vilka dessa särskiljande faktorer är förekommer ännu inte men en viss konsensus råder kring vilka grova mönster som går att urskilja². Även den internatio-

1 Viktigt att betona är emellertid att inom forskningen om media och kommunikation har man länge debatterat om det är media som 'skapar' verkligheten eller om media bara 'avspeglar' den (se t.ex. Adoni & Mane 1984; Curran 1996). Det ligger utanför denna artikelns ramar att ta ställning för någon särskild position i denna debatt.

2 Här ter det sig relevant att lyfta fram åtminstone två exempel på forskare som försökt att destillera fram olika omsorgsregimer. Anttonen och Sipilä (1996) har till exempel fokuserat på den sociala omsorgen och fann att det finns två distinkta omsorgsregimer: en skandinavisk som kännetecknas av en stark formell sektor och en sydeuropeisk som kännetecknas av en stark tillit till familjen. På ett liknande sätt, men med fokus på mixen av den formella och den informella omsorgen, har Bettio och Plantenga (2004) föreslagit att man kan särskilja de länder som förväntar sig att omsorgsansvaret ligger på familjen (såsom Italien, Grekland och Spanien), de länder som lägger omsorgsansvaret på familjen men har olika strategier beroende på om vi pratar om omsorgen av barn eller omsorgen av äldre (såsom Storbritanien och Neder-

nella äldreomsorgsforskningens resultat pekar i samma riktning. Äldreforskare har sedan länge framhållit att de nordiska ländernas olika äldreomsorgsmodeller har så pass mycket gemensamt att de kan begreppsliggöras inom ramen för en och samma äldreomsorgsregim (se t.ex. Anttonen & Sipilä 1996; Bettio, Simonazzi & Villa 2006), även om det också har pekats ut skillnader länderna emellan (se t.ex. Szebehely 2005). Mot denna bakgrund kommer vi i denna artikel att tala om en gemensam svensk och finländsk äldreomsorgsregim.

Ett annat förhållande framträder emellertid när vi granskar forskningen om migrationsregimer, vilket är det begrepp som används för att fånga länders orientering när det gäller immigrationspolitik och migrationshistoria; dvs. hur reglerna för medborgarskap är konstruerade, hur föreställningar om 'nationen' ser ut och hur mångfalden som invandrarskapet innebär ska hanteras (se t.ex. Koslowski 1998; Lutz 2008; Williams 2005; Williams & Gavanas 2008). Diskussionen om de olika nordiska ländernas migrationsregimer har inte varit lika uttömmande som den som behandlat ländernas omsorgsregimer. Betraktar man emellertid hur de nordiska ländernas många gånger olikartade immigrationshistoria, invandringspolitik och mångfaldsstrategier kommit att utvecklas ter det sig ganska osannolikt att vi skulle kunna prata om en nordisk migrationsregim. Redan det faktum att 15 procent av Sveriges befolkning är födda utomlands (SCB 2012), medan det i Finland endast rör sig om 4,5 procent av befolkningen (Statistikcentralen 2012a), tyder på detta. Olikheterna i ländernas migrationsregimer hör delvis ihop med hur migrationen till länderna har sett ut genom åren och inte minst med hur migrationspolitiken har utformats. Till skillnad från Sverige som varit ett invandringsland sedan 1960-talet har Finland varit ett utvandringsland ända fram till 1990-talet. Först på 1980-talet fick Finland ett migrationsöverskott som snabbt ökade och andelen personer med invandrarbakgrund växte femfaldigt mellan åren 1988 och 1997 (Statistikcentralen 2012a). I relativa termer innebar det en stor omställning. Den tidiga invandringen i Finland bestod av flyktingmottagande, återflyttningsrelaterad invandring och invandring till följd av äktenskap eller studier; medan Sverige framför allt har haft arbetskraftsinvandring, flyktingmottagande och till viss mån anknytningsinvandring. Sedan år 2006 har den finländska migrationspolitiken dock haft ett mera instrumentellt fokus och starkt betonat arbetsrelaterad invandring (Helander 2011; Wrede & Nordberg 2010). Trots en ökad inflyttning är det absoluta antalet personer med migrationsbakgrund fortfarande lågt i Finland. År 2011 hade 4,5 procent finländare ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Andelen utländska medborgare var 3,4 procent (Statistikcentralen 2012a). Detta kan jämföras med Sverige där andelen utlandsfödda utgör 15 procent (SCB 2012). I centrum för denna studie står med andra ord två länder med migrationsregimer som ser mycket olika ut (se även Papadopoulos 2010).

Förutom skillnaderna när det gäller Sverige och Finlands migrationsregimer kan

länderna), de länder som har stora förväntningar på familjen men som har formell kompensation för detta (såsom Österrike och Tyskland) och slutligen de nordiska länderna som kännetecknas av att jämförelsevis höga resurser tilldelas till den formella omsorgssektorn.

det te sig relevant att få reda på hur den etniska mångfalden ser ut inom ramen för dessa länders äldreomsorg. Finlands unga historia som invandringsland avspeglas också i det faktum att andelen äldre personer med invandrarbakgrund är förhållandevis liten. Situationen kommer dock att förändras under de närmaste åren. År 2011 var 19 procent av de finsk-, svensk- eller samisktalande finländarna över 65 år gamla. Bland övriga språkgrupper var andelen 3,2 procent (Statistikcentralen 2012a). Detta kan jämföras med Sverige där andelen utlandsfödda i åldersgruppen 65+ utgör 11,9 procent (SCB 2012). I sammanhanget är det också intressant att uppmärksamma att den etniska mångfalden bland personalen i dessa länders äldreomsorgssektorer också ökat successivt genom åren, om än i olika takt och omfattning. I den senaste lägesrapporten om äldreomsorgen som Sveriges Kommuner och Landsting publicerat går det att läsa att "bland det totala antalet anställda i omsorgen av äldre och funktionshindrade har andelen utrikes födda ökat under den senaste tioårsperioden från 10 procent till 14 procent år 2008. Det är framför allt andelen födda utanför Norden och EU som ökat" (SKL 2009). Situationen i Finland ser annorlunda ut. År 2009 utgjorde andelen utlandsfödda närvårdare 4,5 procent av personalstyrkan i Finland medan andelen utlandsfödda vårdbiträden utgjorde 7 procent (Statistikcentralen 2012b). De regionala skillnaderna är dock stora och i Helsingfors ökade andelen utlandsfödd personal inom äldreomsorgen från 8,6 procent till 10,1 procent bara mellan år 2007 och 2008 (Statistikcentralen 2012c). Den etniska mångfalden är alltså inte lika stor bland äldreomsorgspersonalen i dessa länder men det finns numera betydligt större variation i termer av personalens språkliga, etniska och kulturella bakgrund än vad som var fallet för två decennier sedan.

Vår studies fokus ligger i linje med Kiley, Lutz och Palenga-Möllenbeck (2010) samt Williams (2010), vilka argumenterat för behovet av forskning som belyser hur omsorgsregimer och migrationsregimer är relaterade till varandra. Även svenska forskare har kommit att uttrycka en liknande strävan och pekat på att äldreomsorgen i Norden står inför utmaningen att hantera en ökad etnisk mångfald både bland äldreomsorgsgivare, äldreomsorgsmottagare och anhöriga (se t ex. Forssell & Torres 2012; Torres 2012). Det är mot denna bakgrund som det ter sig intressant att utforska vad medierepresentationer av äldreomsorgen i förhållande till etnicitets- och migrationsrelaterade frågor i Sverige och Finland har handlat om. Den övergripande fråga som denna studie är intresserad av är därför: vad har man i svensk och finländsk dagspressrapportering skrivit om etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen, i ljuset av att Finland och Sverige uppvisar en gemensam äldreomsorgsregim men olikartade migrationsregimer?

Metod

Projektet i sin helhet använder sig av både kvantitativ och kvalitativ innehållsanalys. Vi har dock följt Silvermans (2001) rekommendationer vilket innebär att vi siktar på att först besvara vad-frågorna innan vi inleder analyser som fokuserar på hur-frågorna. Samtliga analyser har således inlett med en kvantitativ ansats i syfte att belysa *vad*

dagspressrapporteringen vi studerar handlar om, innan vi har gått vidare till att använda oss av kvalitativ innehållsanalys för att belysa *hur* rapporteringen behandlar de teman som de kvantitativa analyserna påvisat vara centrala. I denna artikel presenterar vi därför bara resultat från den kvantitativa innehållsanalysen (jfr. Hansen et al. 1998; Neuendorf 2002). Det innebär att föreliggande studie syftar till att ge svar ”på frågor om förekomsten av olika typer av innehållsliga kategorier i ett material. Det kan handla dels om hur ofta eller hur frekvent olika kategorier förekommer, dels om hur stort utrymme i tid eller rum som olika kategorier får” (Esaiasson et al. 2007: 223).

Det empiriska material som denna artikel är baserad på kommer från en av de stora dagstidningarna i Sverige, *Svenska Dagbladet* (SvD) och från *Helsingin Sanomat* (HS), som är den största nationella dagstidningen i Finland. Materialet innehåller artiklar som handlar om äldreomsorgen och berör frågor om etnicitet, kultur, språk, religion och migration. Studien omfattar åren 1995–2008 och att denna period satts i fokus beror främst på att det var i mitten av 90-talet som äldreomsorgsdebatten kring etnicitet och migrationsrelaterade frågor började ta fart på allvar i Sverige och Finland. Valet att studera *Svenska Dagbladet* kan diskuteras. Det bottnar dock dels i att tidningen brukar klassificeras som rikstäckande (den läses över hela landet och har större spridning än dagstidningar med 50 000 exemplar), dels i att tidningen finns med i den mest användarvänliga databasen för tidningsklipp. Mediearkivet – som är den databas vi valt att utgå ifrån – har tidningsartiklar från SvD fr.o.m. 1995 vilket däremot inte är fallet för den andra rikstäckande dagstidningen i Sverige, *Dagens Nyheter*³. Valet av finländsk dagstidning var däremot mera givet eftersom det endast finns en stor, rikstäckande dagstidning på finska i Finland.

De sökord som använts vid inhämtandet av det svenska tidningsmaterialet via Mediearkivet är äldrevård*, äldreomsorg*, åldring*, äldre*, invandrar*, etnis*, etnicitet*, kultur*, utlän*, språk*, mångkultur*, mångfald*, minoritet*, arbetsinvandrar*, arbetskraftsinvandrar* och migration*. I Helsingin Sanomats elektroniska arkiv har vi letat efter artiklar med hjälp av följande sökord: vanhu*, maahanm*, etni*, kulttuuri*, ulkoma*, kieli*, monikulttuuri*, moninaisuus*, vähemmistö*, työperäi*, siirtolai* och siirtotyö* (* anger att samtliga ord som börjar med ordstammen ifråga har sökts). Urvalet utgörs av 241 artiklar (101 artiklar från SvD och 140 från HS)⁴.

I syfte att systematisera analyserna och skapa förutsättningar för en god tillförlitlighet har en kodbok använts (jfr. Esaiasson m fl. 2007). I den redovisas beskrivningen av de principer som används vid kodningen av materialet (vad Nilsson 2000 kallar kodschema). Kodboken möjliggör också en operationalisering av de variabler

3 Om en artikel varit ofullständig, vilket förekommer i Mediearkivets elektroniska bank, har vi istället beställt den fram på biblioteket.

4 Den första databassökningen resulterade i omkring 1300 artiklar i det svenska materialet och 1600 artiklar i det finländska materialet. Vid genomgången av dessa konstaterades dock att de flesta artiklarna antingen handlade om etnicitet eller om äldreomsorg och inte om båda vilket utgör det huvudsakliga urvalskriteriet i denna studie. Ett fåtal artiklar var dessutom dubletter. Vidare togs artiklar om teaterpjäser, dödsannonser och liknande bort då dessa ligger utanför studiens syfte.

som man laborerar med i en kvantitativ innehållsanalys. Fastställande av kodningsprinciperna har varit särskilt viktigt då det studerade tidningsmaterialet sällan enbart handlar om förhållandet mellan äldreomsorg och etnicitets-/migrationsrelaterade frågor utan också berör många andra ämnen. En artikel kan nämligen innehålla information som inte är användbar för de analyser som projektet fokuserar på varför bara delar av artikelns innehåll kodats. För att kunna urskilja betydelsen av olika koder inom och mellan artiklar fastställdes en huvudkod. Vid avgörandet av huvudkoden användes kvantitativa mått där förekomsten av antalet spaltmillimeter för varje kod beräknades och jämfördes. Materialet har bearbetats med hjälp av SPSS.

Kodningen av materialet för hela projektet gjordes på basis av en rad frågor som ställts vid genomgången av det empiriska materialet. Dessa frågor inkluderar *genre* (vilken typ av artikel handlar det om?), *teman* (vad talar man om i samband med att man diskuterar etnicitet och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen?), *äldreomsorgsaktör* (vilken vård/omsorgsroll handlar artiklarna om – handlar artikeln om äldreomsorgstagare, äldreomsorgsgivare eller anhöriga?), *förklaringsgrunder* (hur motiverar man att ett visst ämne tas upp?), *deltagande* (vem får uttala sig och/eller vems argument används?) och *etnisk bakgrund* (tillhör äldreomsorgsaktören som fått uttala sig den etniska majoriteten eller den etniska minoriteten). I denna artikel fokuserar vi på de frågor som kommit att visa sig vara mest relevanta för den forskningsfråga som vi behandlar.

När det gäller kodningen bör det vidare nämnas att den i viss mån utgått ifrån författarnas expertis inom områden som artikeln berör⁵. Konkret innebär det att koderna som handlar om *genre* baserats på de genretyper som tidigare medieforskning använder sig av, medan koderna som berör *äldreomsorgsaktörerna* grundats på tidigare forskning inom området äldre och åldrande. Koderna som handlar om *etnisk bakgrund* har också utgått ifrån gängse praxis inom medieforskning om etnicitet och migration. Samtliga dessa koder har alltså tagits fram deduktivt. Till skillnad från dessa är koderna som rör *teman* och *förklaringsgrunder* induktivt baserade. I dessa fall har vi först närläst materialet, bildat oss en uppfattning om det, kodat det per land, diskuterat kodningen för båda länderna och gått igenom de fall där det funnits frågetecken kring hur avgränsningarna ska göras samt, slutligen, kodat om i de fall där det varit nödvändigt. Kodningsprocessen har alltså utförts samtidigt som vi haft en kontinuerlig dialog i forskarteamet i syfte att tillförsäkra oss att materialet i bägge länderna behandlats på ett liknande sätt. Det betyder att kodningsprinciperna och kodningsavgränsningarna diskuterats i linje med det Cresswell (1998) kallar för "peer-debriefing sessions". Detta tillsammans med det konstanta övervägandet av alternativa koder (jfr. Silverman 2001) innebär att tillförlitligheten på analyserna kan antas vara hög.

5 Den första författaren är verksam inom området för äldre och åldrande medan den andra och den tredje författaren har erfarenhet av medianalyser. Både den första och den tredje författaren har dessutom forskat om IMER-relaterade frågor (dvs. om frågor som har med området internationell migration och etniska relationer att göra).

Resultat

I tidningsmaterialet ingår både nyhetsartiklar och insändare/ledare. Merparten av artiklarna som vi analyserat har varit nyheter och våra resultat visar inte på några gen-respecifika skiljelinjer mellan länderna (72,3% av artiklarna i det svenska materialet och 73,6% av det finländska materialet är av nyhetskaraktär). Det förekommer emel-lertid viktiga skillnader mellan den finländska och svenska rapporteringen i förhål-lande till *teman*, *äldreomsorgsaktörer* och deras *etniska bakgrund* samt *förklaringsgrun-der*, vilka vi kommer att sätta fokus på här. Vi inleder med att visa hur resultaten ser ut med avseende på teman och förändringar i det utrymme som dessa fått över tid.

Teman

Under analysen av det empiriska materialet kunde vi identifiera sex olika teman. Dessa berör kulturanpassning av äldreomsorgen, äldreomsorgen som arena för arbetskraftsin-vandring, rekrytering av i landet bosatta invandrare till sektorn, organisatoriska och ar-betsmiljörelaterade frågor, äldreomsorgen som arena för omsorgstagarinvandring och ut-ländska erfarenheter. Det är således med utgångspunkt i dessa teman som tidningarnas diskussion av etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen i Finland och Sverige måste förstås. Var tyngdpunkten för rapporteringen har legat kan vi urskilja i Tabell 1. Den visar inte bara förekomsten av teman per land utan också hur stort ut-rymme olika teman tillsammans haft hos de studerade ländernas dagspressrapportering.

Tabell 1: Teman och fördelningen av dessa per land
(HS= finländska materialet & SvD= svenska materialet)

	Den finländska dags- pressrapporteringen (i %) HS (N=140)	Den svenska dags- pressrapporteringen (i %) SvD (N=101)	Sammantagen dags- pressrapportering i (%) HS och SvD (N=241)
Kulturanpassning av äldreomsorgen	32.9	45.5	38.2
Äldreomsorgen som arena för arbets- kraftsinvandring	34.3	8.9	23.7
Rekrytering av in- vandrare till sektorn	9.3	33.7	19.5
Äldreomsorgen som arbetsplats	20.7	8.9	15.8
Äldreomsorgen som arena för omsorgsta- garinvandring	2.9	2	2.5
Äldreomsorg som arena för utländska erfarenheter		1	0.4
Totalt	100	100	100

Om vi betraktar den finländska och svenska tidningsrapporteringen som helhet kan vi notera att den största andelen artiklar handlar om "kulturanpassad äldreomsorg" (38.2% av artiklarna i tidningsmaterialet handlar om detta tema). Kulturanpassad vård berör i olika avseenden behovet av att forma den finländska eller svenska äldreomsorgen så att den kan möta de "särskilda behov" som en mångkulturell åldrande befolkning antas ha. Kulturanpassad äldreomsorg ska förstås i vid mening och inrymmer hänvisningar till språk, religion, seder och bruk och mat liksom kulturella värderingar i övrigt. I något mindre utsträckning har man i den sammantagna finländska och svenska tidningsrapporteringen intresserat sig för frågor om "arbetskraftsinvandring" (det förekommer i 23.7% av artiklarna). Detta ämne ska skiljas från vad vi kallat för "rekrytering av invandrare till sektorn" som nästan lika ofta belyses i rapporteringen (19.5% av artiklarna). Rekryteringstemat innefattar artiklar där man uttrycker en strävan att anställa invandrare som redan är boende i Finland eller Sverige (t.ex. arbetslösa invandrare eller invandrare verksamma inom andra områden i det finländska eller svenska samhället), medan det i fallet med arbetskraftsinvandring handlar om att "importera" omsorgsarbetare till Finland eller Sverige. Ett annat välrepresenterat tema utgörs av äldreomsorgen som arbetsplats vilka fångar upp aspekter kring arbetsförhållanden och organisationsfrågor (det förekommer i 15,8% av artiklarna)⁶. Bland övriga teman som endast i ett fåtal fall figurerar i tidningsmaterialet finner vi "äldreomsorgen som arena för omsorgstagar-migration" (cirka 2% av artiklarna). Här handlar det om personer som är bosatta i ett annat land och som reser till Finland eller Sverige för att mot betalning använda den äldreomsorg som erbjuds eller, alternativt, äldre personer som reser från Finland eller Sverige till andra länder för att köpa vård- och omsorgstjänster. Slutligen förekommer vad vi kallat för "äldreomsorgen som en arena för utländska erfarenheter" (representerat i endast en artikel). Detta avser sådana fall där man använder andra länders lärdomar av att bedriva äldreomsorg för att hantera problem inom den finländska eller svenska kontexten. En sådan diskussion förs också jämsides med andra teman i vissa artiklar, men i analysen har vi alltså fokuserat på det dominerande temat i artikeln.

En observerbar skillnad mellan ländernas belysning, som vi kommer att komma tillbaka till, är att arbetskraftsinvandring (34.3%) tätt följt av kulturanpassad vård (32.9%), varit det vanligaste förekommande temat i det finländska sammanhanget. I den svenska rapporteringen dominerar däremot på ett tydligt sätt kulturanpassningsfrågor och nästan hälften av de studerade artiklarna har denna fokusering (45,5% av artiklarna handlar om detta tema). Efter detta kommer sedan rekrytering av invandrare till sektorn (33.7%) vilket fått en betydelse som motsvarar den som man i det finländska materialet tilldelar arbetskraftsinvandringsfrågor. Resultaten påvisar att andelen artiklar om arbetskraftsinvandring och rekrytering är omvänt proportionell i de två länderna (i SvD handlar 33.7% av artiklarna om rekryteringsfrågor och 8.9%

6 Även debatten om dåliga lönevillkor för vårdbiträden har kodats inom denna kategori samt generella diskussioner om hur äldreomsorgen skall organiseras i framtiden.

I den finländska dagpressrapporteringen (dvs. i HS) kom man från mitten av 1990-talet och en bit in på 2000-talet framförallt att rapportera om kulturanpassningsfrågor, särskilt under perioden 1995–1998 dominerade ämnet på ett påtagligt sätt. Denna rapportering handlar till stor del om i Sverige bosatta finskspråkigas rätt till vård och omsorg på finska samt om finlandssvenskars rätt till vård på svenska i Finland. Först några år in på 2000-talet börjar man att sätta huvudfokus på arbetskraftsinvandringsfrågor vilket också utmärker den finska tidningsrapporteringen som helhet. Av intresse är också de senaste årens markanta uppsving för arbetsplatsfrågor; ett tema som tidigare behandlats i en mer begränsad omfattning. Detta fokus på organiseringen av äldreomsorgsarbetet är delvis sammankopplad med rekryteringen av ny personal till äldreomsorgssektorn.

Till skillnad från den finländska rapporteringen gäller att man i det svenska sammanhanget haft fokus inriktat på kulturanpassad vård. Även om också ämnet rekrytering av invandrare till äldreomsorgssektorn varit viktigt, har det i de undersökta tidsperioderna kontinuerligt funnits en övervikt av artiklar inriktade på kulturanpassad vård. Vidare noterade vi ovan att det förekommer en tydlig skillnad mellan den finländska och svenska behandlingen av rekryterings- respektive arbetskraftsinvandringsfrågor. Vid en tidsjämförelse uppdagas också att denna skillnad blir som störst under perioden 1995–1998. I Finland diskuterades rekryteringsfrågor inte överhuvudtaget i början av den undersökta perioden. Som framgår av tabellen ovan finner man i det svenska materialet under samma tidsperiod den minst noterade andelen artiklar om arbetskraftsinvandring.

Äldreomsorgsaktörer

En annan betydelsefull aspekt av dagspressens rapportering berör de *äldreomsorgsaktörer* som man i tidningsrapporteringen fokuserat på. Har med andra ord den finländska och svenska dagspressens bevakning främst handlat om äldreomsorgstagare, äldreomsorgsgivare⁷ eller anhöriga⁸? Intressant i sammanhanget är också hur tidningarnas bevakning fördelar sig med hänsyn till den etniska majoriteten i de studerade länderna (dvs. finländare och svenskar) och etniska 'Andra' (dvs. invandrare eller nationella etniska minoriteter) som äldreomsorgstagare, äldreomsorgsgivare eller anhöriga. Tabell 3 visar hur olika teman i dagspressrapporteringen förhåller sig till äldreomsorgsaktörer och deras etniska bakgrund. Här är det viktigt att påpeka att vissa teman endast förekommer i enstaka artiklar vilket måste hållas i minnet då man läser procentsatserna i Tabell 3 och 4. I dessa tabeller anges därför också antalet artiklar för varje tema och land.

7 Koden "omsorgsgivare" inrymmer i typfallet all slags personal anställd inom äldreomsorgen, men har i studien utökats till att också gälla personer som leder företag vilka erbjuder vård- och omsorgstjänster för äldre.

8 Koden "anhöriga" avser vänner, familj, släkt eller personer som på annat sätt står i relation till intagna i äldreomsorgen.

Tabell 3: Teman i förhållande till äldreomsorgsaktörer och deras etniska bakgrund (HS = finländska materialet & SvD = svenska materialet)

	Äldreomsorgsaktörer				Totalt
	Etniska 'Andra' som äldreomsorgstagare (i %)	Etniska 'Andra' som äldreomsorgsgivare (i %)	Etniska 'Andra' som anhöriga (i %)	Etniska majoriteter (finländare och svenskar) som äldreomsorgstagare (i %)	
Kulturanpassning av äldreomsorgen	HS (n=46) 89.1 SvD (n=46) 84.8	10.9 6.5	----- 4.3	----- 4.3	100 100
Äldreomsorgen som arena för arbetskraftsinvandring	HS (n=48) ----- SvD (n=9) -----	100 100	----- -----	----- -----	100 100
Rekrytering av invandrare till sektorn	HS (n=13) ----- SvD (n=34) 2.9	100 94.1	----- -----	----- 2.9	100 100
Äldreomsorgen som arbetsplats	HS (n=29) 51.7 SvD (n=9) 11.1	41.4 77.8	6.9 -----	----- 11.1	100 100
Äldreomsorgen som arena för omsorgstagarinvandring	HS (n=4) 25 SvD (n=2) 100	75 -----	----- -----	----- -----	100 100
Äldreomsorgen som arena för utländska erfarenheter	HS (n=0) ----- SvD (n=1) -----	----- 100	----- -----	----- -----	100 100
Totalt HS (N=140)	40.7	57.9	1.4	-----	100
Totalt SvD (N=101)	42.5	51.5	2	4	100

När det finländska och svenska tidningsmaterialet betraktas tillsammans visar resultatet att man i rapporteringen ägnat störst utrymme åt etniska 'Andra' som äldreomsorgsgivare (57.9% i det finländska respektive 51.5% i det svenska materialet) och, i något mindre utsträckning, äldreomsorgstagare (40.7% i det finländska respektive 42.5% i det svenska materialet). Däremot har man i tidningsrapporteringen endast marginellt berört anhörigperspektivet liksom, överhuvudtaget majoritetsbefolkningens roll som omsorgsgivare eller -mottagare (som kan utläsas av tabellen förekommer dessa endast i någon enstaka procent av artiklarna). Vad analysen också uppklarar är att då behovet av kulturanpassad vård behandlas så är det nästan uteslutande i förhål-

lande till omsorgstagare med invandrarbakgrund, vilket gäller både i det finländska och svenska materialet (se Lindblom & Torres 2011 som i det svenska fallet närmare diskuterat mekanismerna bakom detta förhållande). På motsvarande sätt finner vi även att frågor som rör arbetskraftsinvandring och rekrytering av i landet bosatta invandrare näst intill uteslutande behandlas i förhållande till rollen som äldreomsorgsgivare – även detta gäller för en stor majoritet av artiklarna i båda länderna.

Till de mer påtagliga olikheterna mellan den finländska och svenska rapporteringen hör behandlingen av arbetsplatsfrågor vilka, som tidigare framhållits, är vanligare förekommande i HS än i SvD. Till denna skillnad kan vi nu addera att man i det finländska sammanhanget kommit att sätta fokus på både omsorgsgivarens (51.7%) och omsorgstagarnas (41.4%) situation, liksom att man i viss utsträckning lyft fram anhörigperspektivet (6.9%), när man tagit upp arbetsplatsfrågor. I det svenska materialet har man däremot haft en tydlig fokusering på omsorgsgivaren vid rapporteringen av detta ämne (77.8% av artiklarna).

Förklaringsgrunder

Vi har kunnat konstatera att det råder ett tydligt samband mellan de teman som behandlas i dagspressen och de äldreomsorgsaktörer som står i fokus, och att detta både gäller det finländska och svenska tidningsmaterialet. Mot denna bakgrund ville vi också synliggöra de förklaringsgrunder som används i relation till olika teman i de båda ländernas tidningsrapportering. Med förklaringsgrunder avser vi de motiveringar som man anger för att rapportera om ett särskilt tema. I Tabell 4 redovisas resultat av analysen där vi delat in förklaringarna i en kulturellerad typ och en ekonomi-, organisations- och demografirelaterad typ⁹. Den kulturellerade förklaringsstypen inkluderar motiveringar grundade i resonemang som handlar om kultur, språk och religion. Den andra förklaringsstypen innefattar motiveringar baserade på ekonomiska, organisatoriska och demografiska förhållanden. Resterande motiveringar till att ett ämne tas upp har placerats under ”övriga”.

9 Även här är det viktigt att uppmärksamma att procentsatserna måste utläsas i ljuset av antalet artiklar per tema varför vi även i denna tabell anger frekvensen artiklar inom parentes.

Tabell 4: Teman i förhållande till förklaringsgrunder och fördelningen av dessa per land (HS= finländska materialet & SvD= svenska materialet)

		Förklaringsgrunder			
		Kulturrelaterade Förklaringar (i %)	Ekonomiska, organisatoriska och demografiska förklaringar (i %)	Övriga (i %)	Totalt
Kulturanpassning av äldreomsorgen	HS (n=46)	93.5	2.2	4.3	100
	SvD (n=46)	89.1	10.9	-----	100
Äldreomsorgen som arena för arbets- kraftsinvandring	HS (n=48)	8.3	85.4	6.3	100
	SvD (n=9)	11.1	88.9	-----	100
Rekrytering av in- vandrare till sektorn	HS (n=13)	38.5	53.8	7.7	100
	SvD (n=34)	26.5	70.6	2.9	100
Äldreomsorgen som arbetsplats	HS (n=29)	44.8	27.6	27.6	100
	SvD (n=9)	33.3	22.3	44.4	100
Äldreomsorgen som arena för omsorgs- tagar-invandring	HS (n=4)	25	50	25	100
	SvD (n=2)	-----	100	-----	100
Äldreomsorgen som arena för utländska erfarenheter	HS (n=0)	-----	-----	-----	-----
	SvD (n=1)	-----	100	-----	100
Totalt HS (N=140)		47.1	42.1	10.8	100
Totalt SvD (N=101)		53.5	41.5	5	100

Resultatet av studien förstärker slutsatsen att olika teman behandlats enligt olika logiker. Som tabellen visar förekommer det i både den finländska och svenska tidningsrapporteringen en tydlig tendens att använda kulturrelaterade förklaringar när frågor om kulturanpassad vård behandlas, medan ekonomi-, organisations- och demografi-relaterade förklaringar tenderar att användas när frågor om arbetskraftsinvandring är på tapeten. Går vi sedan in på detaljnivå – vilket tabellen ovan inte visar – kan vi vidare notera att det främst är förklaringar baserade på språket – dvs. aspekter som rör behovet av hemspråk, tvåspråkighet, kamp för språkligt erkännande (i fallet inhemska minoriteter), kommunikationsproblem etcetera – som används för att motivera ämnet kulturanpassad vård. Dominansen av språkfrågor är dock större i den finländska dagstidningen (76.1% av motiveringarna till att kulturanpassad vård tas upp i det finländska materialet utgörs av språkligt baserade aspekter medan 54.3% gäller för det svenska materialet). Denna skevhet kan förklaras med att en stor andel av artik-

larna om kulturanpassad äldreomsorg i den finländska kontexten handlar om i Sverige bosatta finländares rätt till finskaspråkig äldreomsorg.

Motiveringen till temat arbetskraftsinvandring följer ett annat mönster. I både HS och SvD dominerar här istället ekonomiska, organisatoriska och demografiska förklaringsgrunder (88.9% i SvD och 77.1% i HS utgörs av denna förklaringsgrund). Det handlar då i typfallet om att man relaterat arbetskraftsinvandringstemat till en upplevd brist på personal inom äldreomsorgen, att andelen äldre människor växer och i framtiden bedöms bli ännu större eller frågor kring olika ekonomiska kostnader i vården av äldre. I den finländska dagstidningen finner vi emellertid även att arbetskraftsinvandring tagits upp på dagordningen beroende på frågor som rör exploatering och diskriminering av invandraren inom äldreomsorgen (8.3% av artiklarna om ämnet domineras av dessa frågor) vilket saknar motsvarighet i det svenska materialet där denna förklaring helt saknas. Förklaringar baserade på ekonomi, organisation och demografi dominerar också temat rekrytering av i landet bosatta invandrare till sektorn (53.8% i HS och 70.6% av artiklarna i SvD har detta fokus).

Diskussion

Denna artikel har fokuserat på medierepresentationer av etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom ramen för äldreomsorgen i två nordiska länder, Sverige och Finland, som har liknande omsorgsregimer men olika migrationsregimer. Den kvantitativa innehållsanalys som presenterats här bygger på en jämförelse av dagspressrapporteringen i två dagstidningar (*Svenska Dagbladet* och *Helsingin Sanomat*) och visar att det både finns likheter och skillnader. Först och främst har dagspressrapporteringen i dessa länder fokuserat på nästan samma teman. Det tema, som vid en sammanslagning av ländernas tidningsrapportering, oftast behandlas är behovet av kulturanpassad äldreomsorg tätt följt av frågor som berör arbetskraftsinvandring, rekryteringen av i landet bosatta invandrare till sektorn och äldreomsorgen som arbetsplats.

Vidare förekommer dock landsvisa skillnader där man i den svenska dagspressen huvudsakligen fokuserat på behovet av kulturanpassning och rekryteringen av arbetslösa invandrare till sektorn, medan man i det finländska materialet betonat arbetskraftsinvandring (dvs. import av utländsk arbetskraft till sektorn) och kulturanpassning av äldreomsorgen. Denna skillnad kan delvis förklaras med hänvisning till ländernas olika migrationsregimer. Sverige har haft en aktiv invandringspolitik under flera decennier och har numera en befolkning som kännetecknas av relativt sett stor etnisk och kulturell mångfald. Intressant i sammanhanget är också att detta är helt i linje med att den svenska äldrevård- och omsorgsforskningen länge debatterat kulturanpassningsfrågan (se t.ex. Ronström 1996; Torres 2006 & 2008). I Finland däremot, där migrationsregimen ser annorlunda ut och där såväl den arbetsföra som den äldre befolkningen inte i samma utsträckning är etniskt och kulturellt differentierad, ter det sig relativt väntat att dagspressrapporteringen framför allt har handlat om arbetskraftsinvandring. Att den finländska pressen ändå så starkt lyft fram behovet av

kulturanpassning inom äldreomsorgen beror på den starka bevakningen av sverigefinländarnas (i Sverige bosatta finländare) språkliga rättigheter.

Vår analys av hur ländernas dagspressrapportering sett ut under åren 1995–2008 visar att man i det svenska materialet främst kommit att rapportera om frågor som rör kulturanpassad vård. Detta gäller för samtliga tidsperioder som jämförts även om intresset för detta tema avtagit något med åren. Även i det finländska materialet är kulturanpassning det vanligaste temat, särskilt under perioden 1995–1998. Spörsmål som rör kulturanpassning förlorar dock här i inflytande från mitten av 2000-talet, vilket kan bero på arbetskraftsinvandringsfrågornas genomslag i den offentliga debatten. Vid mitten av 2000-talet kommer i den finländska rapporteringen också frågor om äldreomsorgen som arbetsplats att synliggöras i större utsträckning än tidigare. Det handlar om att man överhuvudtaget börjat föra en diskussion om hur man skall organisera äldreomsorgen i en tid av demografiska förändringar och där en central lösning anses vara arbetsmigration. Få artiklar handlar dock specifikt om utmaningarna med den mångkulturella arbetsplatsen. Många artiklar är istället porträtt av personer med utländsk bakgrund som sysselsatt sig inom äldreomsorgen, men de handlar också om diskussioner om lönevillkor och, till en mindre grad, om hur man skall organisera omsorgen för äldre invandrare.

Analysen av det svenska materialet visar också att intresset för frågor som berör rekryteringen av i landet bosatta invandrare till sektorn har avtagit något under åren. Att den studerade svenska dagspressrapporteringen inte uppmärksammat de utmaningar som tvärkulturella möten innebär ter sig intressant inte minst i ljuset av att Sverige – i jämförelse med Finland – har en relativt stor etnisk och kulturell mångfald bland sin äldrebefolkning och en stor andel personer med invandrabakgrund bland äldreomsorgspersonalen. Detta tolkar vi som att den studerade dagspressrapporteringen – precis som den svenska debatten inom sektorn har visat sig vara (se t.ex. Torres 2012) – inte visar tillräcklig medvetenhet om de komplexa utmaningar som den ökande etniska och kulturella mångfalden innebär för omsorgssektorn.

Analysen av det finländska och svenska tidningsmaterialet som helhet visar att äldreomsorgsgivare som är etniska 'Andra' är den grupp som fått mest uppmärksamhet. Äldreomsorgsmottagare med annan etnisk bakgrund har också givits utrymme, om än i något mindre utsträckning, medan de anhörigas synpunkter och reflektioner nästintill helt är frånvarande. På liknande sätt har vi vidare kunnat konstatera att de etniska majoriteternas perspektiv (svenskar och finländare) belysts i en liten omfattning. Äldreomsorgens ökande etniska och kulturella mångfald kan därför implicit sägas ha uppfattats vara en angelägenhet för minoriteten, och inte något som majoriteten behöver bry sig om. Frågor som berör etnicitet och migration förskjuts till äldreomsorgssektorns periferi. Den offentliga dagspressdebatten förs med andra ord som om dessa frågor vore angelägna främst för 'de Andra'.

Denna studie har också berört de förklaringsgrunder som man i dagspressrapporteringen använt sig av för att motivera att olika teman tas upp. Analysen visar att kulturanpassningstemat främst motiverats av kulturellerade förklaringar och att arbetskraftsinvandringstemat framförallt motiverats av ekonomiska, organisationsrela-

terade och/eller demografiska förklaringar. Detta innebär bland annat att frågor som rör arbetskraftsinvandring inte har diskuterats utifrån de eventuella kulturella, språkliga och religiösa behov som den etniska majoriteten i Sverige och Finland kan förväntas ha. Det är ju till exempel långtifrån fallet att den äldreomsorgspersonal med invandrarbakgrund som anställs behärskar det svenska eller finska språket. Bland annat har Stiftelsen Stockholms Läns Äldrecentrum – med finansiering från den Europeiska Socialfonden – kommit att satsa dryga 30 miljoner på att ta fram språkkurser i svenska för personalen med invandrarbakgrund inom äldreomsorgen och handikappomsorgen. Satsningen pågick mellan 2009 och 2011 under beteckningen SpråkSam (se www.aldrecentrum.se/Utbildning1/SprakSam) och ledde till att ca 300 vårdbiträden och undersköterskor utbildades. Också i Finland görs stora satsningar på språkutbildning av nyrekryterad personal med migrationsbakgrund. Den fråga som kan ställas är därför: hur det är möjligt att de etniska minoriteternas behov av kulturanpassad äldreomsorg – som i mångt och mycket handlar om språkkompetenta omsorgstjänster – rapporterats utan att man lyfter fram majoritetens behov av desamma?¹⁰

Sammanfattningsvis ger den förda analysen en god inblick i hur den offentliga debatten om etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom äldreomsorgen kommit att utvecklas under en tid då mångfaldsfrågor blivit allt mer påträngande i både Finland och Sverige. Genom att debatten förts som om den enbart hade relevans för en bråkdel av sektorns aktörer avslöjar man mycket tydligt att man egentligen inte förstår hur globalisering, internationell migration och den ökande etniska mångfalden kan påverka äldreomsorgssektorn på ett mer grundläggande plan (jfr. Torres 2012).

10 Här ter det sig relevant att påpeka att vi enbart har studerat artiklar som handlar om äldreomsorgen. Frågan om språkkompetent vård har diskuterats i den svenska dagspressen genom åren men inte i förhållande till äldreomsorgen.

Referenser

- Adoni, H. & Mane, S. (1984) "Media and the social construction of reality: toward an integration of theory and research", *Communication Research* 11(3): 323–340.
- Anttonen, A. & Sipilä, J. (1996) "European social care services: is it possible to identify models?", *Journal of European Social Policy* 6(2): 87–100.
- Atuel, H.; Seyranian, V. & Crano, W. D. (2007) "Media representations of majority and minority groups", *European Journal of Social Psychology* 37: 561–572.
- Barker, C. (2000) *Cultural Studies: Theory and Practice*. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage Publications.
- Bettio, F. & Plantenga, J. (2004) "Comparing care regimes in Europe", *Feminist Economics* 10(1): 85–113.
- Bettio, F.; Simonazzi, A. & Villa, P. (2006) "Change in care regimes and female migration: the 'care drain' in the Mediterranean", *Journal of European Social Policy* 16(3): 271–285.
- Bredström, A. (2002) "Maskulinitet och kamp om nationella arenor: reflektioner kring bilden av "invandrarkillar" i svensk media" i P. de los Reyes, I. Molina, I. & D. Mulinari (red.) *Maktens (o)lika förkländnader: kön, klass och etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm: Atlas.
- Bredström, A. (2003) "Gendered racism and the production of cultural difference: media representations and identity work among "immigrant youth" in contemporary Sweden", *NORA* 2 (11): 78–88.
- Brune, Y. (1995) "Invandrare och flyktingar i pressen" i C. Westin & T. Hasselrot (red.) *Invandring och ungdomsopinion: bakgrund och belysning*. Barn och ungdomsdelegationen och Ungdom mot rasism.
- Brune, Y. (2002) "Invandrare" i mediarkivets typgalleri" i P. de los Reyes, I. Molina & D. Mulinari (red.) *Maktens (o)lika förkländnader: kön, klass och etnicitet i det postkoloniala Sverige*. Stockholm: Atlas.
- Brune, Y. (2004) *Nyheter från gränsen: tre studier i journalistik om invandrare, flyktingar och rasistisk vård*. Göteborg: JMG.
- Brune, Y. (2006) "Den dagliga dosen: diskriminering i nyheterna och bladet" i L. Camauer & S. A. Norhstedt (red.). *Mediernas vi och dom: mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Stockholm: Statens Offentliga Utredningar.
- Brune, Y. (2008) "Bilden av invandrare i svenska nyhetsmedier" i M. Darvishpour & C. Westin (red.) *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Burr, V. (1995) *An introduction to social constructionism*. London: Routledge
- Caldas-Coulthard, C. (2003) "Cross-cultural representation of 'Otherness' in media discourse" i G. Weiss & R. Wodak (red). *Critical Discourse Analysis: Theory and Interdisciplinarity*. New York: Palgrave Macmillan.
- Cisneros, J. D. (2008) "Contaminated communities: the metaphor of 'immigrant as pollutant' in media representations of immigration", *Rhetoric & Public Affairs* 11(4): 569–602.

- Creswell, J.W. (1998) *Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Traditions*. London: Sage Publications.
- Curran, J. (1996) "En ny syn på masskommunikation" i J. Curran; D. Morley & V. Walkerdine (red). *Samtidskultur och kommunikation*. Lund: Studentlitteratur.
- Dahlsted, M. (2004) "Sverige har fått getton": medierepresentationer av den hotfulla "invandrarförorten", *Nordisk samhällsgeografisk tidskrift* 36: 3–26.
- Elsrud, T. & Lalander, P. (2007) "Projekt Norrliden: om småstadspressens etnifiering och genderisering av en förort", *Sociologisk forskning* 2: 6–25.
- Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H. & Wängnerud, L. (2007) *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Norstedts förlag.
- Esping-Andersen, G. (1990) *The Three Worlds of Welfare Capitalism*. Cambridge, UK: Polity Press.
- Ferguson, R. (1998) *Representing 'Race'; Ideology, Identity and The Media*. New York: Arnold.
- Forsell, E. & Torres, S. (2012) "Social work, older people and migration: an overview of the situation in Sweden", *European Journal of Social Work* 15(1): 115–130.
- Gardikiotis, A; Martin, R. & Hewstone, M. (2004) "The representation of majorities and minorities in the British press: a content analytic approach", *European Journal of Social Psychology* 34: 637–646.
- Gergen, K (1995) *Social Constructionism*. London: Sage.
- Grzymala-Kazłowska, A. (2009) "Clashes of discourse: the representations of immigrants in Poland", *Journal of Immigrant & Refugee Studies* 7: 58–81.
- Haavisto, C. (2011) *Conditionally One of 'Us': A Study of Print Media, Minorities and Positioning Practices*. Helsinki: Swedish School of Social Science, University of Helsinki.
- Hall, S. (red.) (1997) *Representation: Cultural Representations and Signifying Practices*. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage Publications.
- Hansen, A., Cottle, S., Negrine, R. & Newbold, C. (1998) *Mass Communication Research Methods*. London: Macmillan.
- Hartmann, P. & Husband, C. (1974) *Racism and the Massmedia*. London: Davis-Poynter.
- Helander, M (2011) (red.) *Totta toinen puoli? Työperäisen maahanmuuton todelliset ja kuvitellut kipupisteet*. SSKH skrifter nr. 31. Helsingfors: Svenska social- och kommunalhögskolan.
- Horsti, K (2008) "Hope and Despair: Representations of Europe and Africa in Finnish news coverage of "migration crisis" *Estudos em Comunicação* 3, Abril 2008. Online: <http://www.ec.ubi.pt/ec/03/>
- Kilkey, M; Lutz, H. & Palenga-Möllenbeck, E. (2010) "Introduction: Domestic and care work at the intersection of welfare, gender and migration regimes: some European experiences", *Social Policy & Society* 9(3): 379–384.
- Koslowski, R. (1998) "European migration regimes: emerging, enlarging and deteriorating", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 24(4): 735–749.
- Lindblom, J. & Torres, S. (2011) "Etnicitets- och migrationsrelaterade frågor inom

- äldreomsorgen: en analys av SvD:s rapportering mellan 1995–2008”, *Socialvetenskaplig Forskning* 18(3): 222–243.
- Littlefield, M. B. (2008) ”The media as a system of racialization: exploring images of African American women and new racism”, *American Behavioral Scientist* 51(5): 675–685.
- Lutz, H. (eds.) (2008) *Migration and Domestic Work: A European Perspective on a Global Theme*. Avery: Ashgate.
- Miller, J. J. (1994) ”Immigration, the press and the new racism”, *Media Studies Journal* 8: 19–28.
- Neuendorf, K. (2002) *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage.
- Nilsson, Å. (2000). ”Kvantitativ innehållsanalys” i M. Ekström & L. Larsson (red.) *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordberg C. (2006) ”Beyond representation: newspapers and citizenship participation in the case of a minority ethnic group”, *Nordicom Review* 27(2): 87–104.
- Nordberg C. (2007) *Boundaries of citizenship: the case of the Roma and the Finnish nation-state*. (Diss.) SSKH Skrifter 23. Helsinki: Swedish School of Social Science.
- Nordberg, C. (2012) ”Localising Global Care Work: A Discourse on Migrant Care Workers in the Nordic Welfare Regime” in G. Boucher, A. Grindsted (eds.) *Transnationalism in the Global City*. Bilbao: University of Deusto.
- Papadopoulos, T. (2010) ”Immigration and the variety of migrant integration regimes in the European Union” in E. Carmel., A. Cerami & T. Papadopoulos (eds.) *Migration and Welfare in the New Europe: Social Protection and the Challenges of Integration*. Bristol: Policy Press.
- Pfau-Eiffinger, B. (2005) ”Welfare state policies and the development of care arrangements”, *European Societies* 7(2): 321–347.
- Pred, A. (2000) *Even in Sweden: Racisms, Racialized Spaces and the Popular Geographical Imagination*. Berkeley, Los Angeles and London: University of California Press.
- Ronström, O. (1996). (red.) *Vem ska ta hand om de gamla invandrarna?* Stockholm: Socialtjänsts Forsknings- och utvecklingsbyrå FoU-rapport 1996: 3.
- Sarbin, T. R. & Kitsuse, J. I. (ed) (1994) *Constructing the Social*. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage Publications.
- SCB (Statistiska central byrån). (2012) *Befolkningsstatistik* (Erhållen via www.scb.se).
- SKL (Sveriges Kommuner och Landsting) (2009) *Aktuellt på Äldreområdet 2008*. (och uppdateringarna från 2009 som finns att laddas ner på: www.skl.se/vi_arbetar_med/socialomsorgochstod/publikationer/aktuellt_pa_aldreområdet_2008).
- Silverman, D. (2001) (2nd ed.) *Interpreting Qualitative Data: Methods for Analysing Talk, Text and Interaction*. London, Thousand Oaks & New Delhi: Sage.
- Statistikcentralen (2012a) *Befolkningsstruktur* (Erhållen från PX-Web Statfin databasen: http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/vrm/vaerak/vaerak_sv.asp (20.7.2012)).
- Statistikcentralen (2012b) *Yrke och födelseland*. Statistik erhållen av Airi Pajunen, Statistikcentralen, mars 2012.
- Statistikcentralen (2012c) *Arbetsområde och födelseland – Helsingfors*. Statistik erhållen av Airi Pajunen, Statistikcentralen, maj 2012.

- Stewart, C. O; Pitts, M. J. & Osborne, H. (2011) "Mediated intergroup conflict: the discursive construction of 'illegal immigrants' in a regional U.S. newspaper", *Journal of Language and Social Psychology* 30(1): 8–27.
- Szebehely, M. (red.) (2005) *Äldreomsorgsforskning i Norden: en kunskapsöversikt*. TemaNord 2005: 508.
- Torres, S. (2006) "Elderly immigrants in Sweden: "Otherness' under construction", *Journal of Ethnic and Migration Studies* 32(8): 1341–1358.
- Torres, S. (2008) "Äldre invandrare i Sverige: om homogeniserandet av en heterogen social kategori och skapandet av ett välfärdsproblem" i M. Darvishpour & C. Westin (red.) *Migration och etnicitet: perspektiv på ett mångkulturellt Sverige*. Lund: Studentlitteratur.
- Torres, S. (2012) "Globalisering av internationella migrationsflöden: nya utmaningar för den offentliga äldreomsorgen" in E. Jeppsson-Grassman & A. Whitaker (red) *Åldrande och omsorgens gestaltningar: mot nya perspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Torres, S. & Lawrence, S. (2012) "Old age and migration: an introduction to 'the age of migration' and its consequences for the field of gerontological social work", *European Journal of Social Work* 15(1): 1–7.
- van Dijk, T. A. (1987) *Communicating Racism: Ethnic Prejudice in Thought and Talk*. Sage Publications.
- van Dijk, T. A. (1993) *Elite Discourse and Racism*. Newbury Park, CA: Sage.
- van Sterkenburg, J.; Knoppers, A. & de Leeuw, S. (2010) "Race, ethnicity and content analysis of the sports media: a critical reflection", *Media, Culture and Society* 32(5): 819–839.
- Williams, F. (2005) *Intersecting Issues of Gender, 'Race' and Migration in the Changing Care Regimes of UK, Sweden and Spain* (Paper presented to the Annual Conference of the International Sociological Conference Research Committee 19. Sept. 8–10, 2005 in Northwestern University, Chicago).
- Williams, F. (2010) "Migration and care: themes, concepts and challenges", *Social policy & Society* 9(3): 385–396.
- Williams, F. & Gavanas, A. (2008) "The intersection of childcare regimes and migration regimes: a three-country study" in H. Lutz (ed.) *Migration and Domestic Work: A European Perspective on a Global Theme*. Avery: Ashgate.
- Wrede, S. & Nordberg, C. (red) (2010) *Vieraita työssä. Työelämän etnistyvä eri-arvoisuus*. Helsinki: Palmenia.

Författarpresentationer

Sandra Torres är fil. dr. i sociologi. Hon innehar lärostolen i sociologi, särskilt socialgerontologi vid Uppsala Universitet; är gästprofessor vid Linköpings Universitet och professor II vid Högskolen i Oslo og Akershus. Hon är också FLARE 1 Fellow (FLARE står för Future Leader of Aging Research in Europe).

Jonas Lindblom är fil. dr. i sociologi och universitetslektor vid Mälardalens högskola. Han är för närvarande involverad i två forskningsprojekt. Det ena handlar om medierepresentationer av äldreomsorgen och det andra om sociala rörelser.

Camilla Nordberg är pol.dr. i socialpolitik. Hon är verksam som universitetslektor och forskardoktor vid Svenska social- och kommunalhögskolan samt Socialvetenskapliga institutionen vid Helsingfors Universitet. Hennes forskning fokuserar på olika aspekter av migration och medborgarskapsformering i en välfärdsstatskontext.

Korresponderande författare

Sandra Torres, Sociologiska institutionen, Uppsala Universitet, Box 624, 751 26 Uppsala. Epost: sandra.torres@soc.uu.se